

HOOFDSTUK V

DE BESTUURLIJK SCHEIDING

I. — Hoe de activisten ze opvatten.

Men dient op te merken dat de activisten de vergadering van 4 Februari 1917 niet hadden afgewacht om met hun anti-vaderland-sche werking te beginnen. Reeds in October 1916 hadden zij in het *Ministerie van Kunsten en Wetenschappen* de bestuurlijke scheiding op touw gezet.

Een uittreksel van een verslag van Herr von der Lancken voor het tijdperk Augustus 1916-Februari 1917 :

« De Vlaamsche activisten zijn dus t' akkoord over de volgende inzichten en doeleinden : zij willen onder geen voorwendsel het herstel van den vroegeren centraliseerenden Belgischen Staat, maar eischen op zijn minst een Belgischen bondstaat met volledige zelfheerschappij voor het Vlaamsche volk. De bestuurlijke scheiding schijnt hun desaan gaande niet voldoende; beter nog, Vlaanderen moet een eigen regeering krijgen met bijzondere ministers en een eigen parlement. Zij bestrijden krachtadig de Haversche politiek en al de plannen die strekken tot economische of politieke aansluiting of aanleuning van België bij de westelijke mogendheden en tot eene vijandige sluiting van het land tegenover Duitschland. Daarentegen zien zij in dat zij hun doel slechts kunnen bereiken met Duitschlands hulp en dat zij ook in de toekomst economischen en politieken steun bij het Rijk zullen moeten zoeken. »

Uit de redevoering welke de zeven afgevaardigden van den Raad van Vlaanderen te Berlijn uitspraken (volgens den officiëlen tekst dien de Kanselier von Bethmann-Hollweg aan generaal Hindenburg, opperbevelhebber, overmaakte) blijkt de activistische trouweloosheid niet minder duidelijk. Inderdaad, terwijl de activisten in Vlaanderen stilaan vooruitgaan en de hervormingen in het onschuldigste daglicht stellen om zooveel mogelijk te beletten dat het *Belgisch* gevoel der Vlaamsche massa gekwetst worde, eischen zij reeds op 3 Maart 1917 te Berlijn rechtstreeks de onafhankelijkheid — en dit zoowel uit naam van de Unionisten als van de Jong Vlamingen. Niet alleen vragen zij om onafhankelijkheid, maar zij smeeken de Duitschers in België hun politieken invloed *na den oorlog* te handhaven. Met andere woorden, zij vragen aan de Duitschers van België eene Duitse afhankelijkheid, een protectoraat, eene kolonie te maken :

« Het is niet alleen onze wensch dat het Duitse rijk deze voor het bestaan van het Vlaamsche volk onmisbare voorwaarden hand-

have bij de regeling van de politieke aangelegenheden van de Europeesche staten op de aanstaande vredesconferentie, MAAR WIJ HOUDEN HET OOK VOOR ONMISBAAR DAT HET DUITSCHE RIJK, ZELFS NA DE VREDESSLUITING ZIJNE BESCHERMENDE HAND UITSTREKKE OVER HET VLAAMSCH VOLK EN DAT HET ZIJN WELDOENDEN INVLOED VERDER DOE GELDEN MET OP DE UITVOERING VAN HOOGER BEDOELDE MAATREGELEN TE WAKEN. »

Dezelfde *trouweloosheid* blijkt uit volgend uittreksel van het « bestuurlijk verslag van de oversten der administratie voor Vlaanderen en Wallonië — Schaible (Vlaanderen) en Haniel (Wallonië), Februari-Juli 1917 :

« Voor inhoud en tekst (van het bevel van den Gouverneur-Generaal, 21 Maart 1917, de bestuurlijke scheiding regelend N. v. d. S.) was er rekening gehouden met den dringenden wensch van den Raad van Vlaanderen : *voor het oogenblik* alles vermijden wat zou kunnen doen besluiten tot eene scheiding in twee zelfstandige staten (scheiding der landen), daar de *openbare* erkenning van dergelijk doel VOOR HET OOGENBLIK verzet zou uitlokken vanwege de groote meerderheid van het Vlaamsche volk en slechts nadeelig zou kunnen zijn voor de propaganda van den Raad. »

Zoo de Vlamingen en de vooraanstaande loyalistische Flaminganten krachtdadig hadden geprotesteerd tegen de stichting van de Hoogeschool von Bissing, hun verzet was nog heftiger ter gelegenheid van de bestuurlijke scheiding. Onder de namen van degenen die protest aantekenden vond men, zooals de eerste maal en op weinige uitzonderingen na, de namen van allen die eenige beteekenis hadden op politiek, sociaal, letterkundig en wetenschappelijk gebied. *Men verbood bijgevolg ONDER BEDREIGING VAN STRAFFEN aan de vertegenwoordigers van al de groote gemeenten in Vlaanderen stelling te nemen ten opzichte van het bestuur van den Staat.*» (Schaible, Februari-Juli 1917). De Duitschers en de activisten beweerden in regel te zijn met de Haagsche overeenkomst!

Maar nog merkwaardiger was de vaderlandsche houding van de ambtenaren door dezen maatregel getroffen en onder wie een groot aantal ontvoerd werd.

Laten wij nog de onderrichtingen aanstippen voor de separatistische propaganda in Wallonië. Zij zijn hoogst leerrijk.

« Ziehier waarop de propaganda voor de scheiding... voornamelijk moet steunen in Wallonië. Tamelijk belangrijke Waalsche middeelen, deels fanatiek, betrachten de zelfbeschikking van Wallonië op politiek, verstandelijk, economisch en maatschappelijk gebied, alsmede voor wat vrijheid en onderwijs betreft. Deze zelfbeschikking

moet aan de Walen voorkomen als onmogelijk indien zij nauw vereenigd blijven met Vlaanderen, dat zij aanzien als achterlijk zowel onder intellectueel als onder politiek opzicht, met dit Vlaanderen, dat grootendeels beheerscht wordt door de geestelijkheid. Dan komt als tweede bijzonder propagandamiddel : op alle mogelijke manieren aan de Walen voorhouden, hun in het hoofd hameren (hij neemt de Walen zeker voor Oost-Pruisen? N. v. d. S.), hun voortdurend herhalen dat Wallonië stoffelijk en financieel voordeel zou halen uit eene scheiding van het geldelijk beheer van Vlaanderen en Wallonië. Uit het eerste punt volgt dat men in Wallonië voor de separatistische propaganda voornamelijk niet uitsluitend in betrekking zal moeten komen met de **RADIKAAAL SOCIALISTISCHE MIDDENS**; het schijnt wel dat men hier gemakkelijker eene activistische strekking in dien zin zou kunnen in het leven roepen. Wij zijn er reeds in gelukt sommige aanrakingspunten te verkrijgen. Een jonge radikaal-socialist, overtuigd partijganger van de scheiding en die zich gemakkelijk uitdrukt zoo met het woord als met de pen, heeft de propaganda reeds aangevat in de socialistische syndicalistische middens, nu eens met het woord te voeren op vergaderingen van syndicalisten, dan weer bij middel van de pers en van vlugschriften. Deze tactiek streeft ernaar bij de toehoorders en lezers het vraagstuk van den aanstaanden vrede op het voorplan te schuiven; dan zal men overgaan tot de aanvallen tegen de regeering van Havre om ten slotte te komen tot de noodzakelijkheid van eene scheiding van Vlaanderen en Wallonië; als bijzonderste reden zou men doen gelden dat een democratisch Wallonië moet gescheiden zijn van een verachtend Vlaanderen en zijn eigen leven leven.

Wij zullen goed doen een zekere aanraking te zoeken met de Kerk en met de geestelijkheid, ofschoon wij, om in Wallonië onze doeleinden te bereiken, bij hen geen steun mogen zoeken. Men dient de aanvallen te vermijden die de katholieke gevoelens kunnen kwetsen.

Het is in ons belang dat wij voor hetgeen den werkdadigen strijd aangaat niet uitsluitend steunen op den radikaal socialistischen vleugel van Wallonië. Het is daarom dat wij begonnen zijn met in voeling te komen met meer rechtsche vertegenwoordigers van de « Ligue Wallonne ».

Weldra zal een dagblad verschijnen « *Le Peuple Wallon* » te Brussel gedrukt, maar dat men zal doen doorgaan als te Charleroi gedrukt... » (Bestuurlijk verslag-voor Wallonië, Augustus 1917, Januari 1918.)

gelobt. Als einen vortrefflichen Kenner der Antwerpener
Verhältnisse darf ich Eurer Majestät den Hamburger Sena-
tor **S t h a m e r** bezeichnen, welcher früher Präsident

Zu Nr. 12437 K. J. vom 16. April 1847 - 11. Mal.

Geheimes K. Kabinett
sr. Majestät des Deutschen Kaisers
und Königs von Preussen

Proprietär Jungferm. 15. 4. 17.

Coto

Ungezügelt mit Adel. 2 pr.

*V. J. J. von Bissings
Kantone*

*auf Allerhöchstem Befehl mit der
von dem ... übergebenen ...*

durch Euer Majestät gewährten Wohlthaten in Ruhe und
Sicherheit gelassen können.

In tiefster Ehrfurcht verharre ich als

Eurer Majestät

alleruntertänigster

V. J. J. von Bissings
Generaloberst.

Hoe de Duitschers de scheiding begrepen.

De Goeverneur-Generaal in België

P. J. n° 5090

Brussel, 6 April 1917.

Aan Zijne Majesteit den Keizer en Koning,

Groot Hoofdkwartier.

Majesteit,

Betrekkelijk het bevel mij gister overgemaakt door den hofmaarschalk, thans provinciaal afgevaardigde van het Rood Kruis van Luik, graaf Pückler, heb ik de eer het volgende aan Uwe Majesteit te berichten :

Volgens de onderrichtingen van haar Majesteit, wijd ik al mijne krachtdadigheid aan de zoo spoedig mogelijke ontwikkeling van de Flamenpolitik, door Uw Majesteit opgelegd. Na overeenkomst op 17 van verleden maand met den vertegenwoordiger van den kanselier, den staatssecretaris voor binnenlandsche zaken, over de te treffen maatregelen, heb ik eene commissie ingesteld die de verdeling van het voormalige koninkrijk België in een Vlaamsch en in een Waalsch gedeelte moet voorbereiden. Als eerste stap heb ik, volgens den raad van die commissie, bij ordonnantie van 21 van verlopen maand, het gebied van het generaal-goevernement in twee bestuurlijke gewesten, en Vlaamsch en een Waalsch, verdeeld. De taalgrens als basis genomen, worden deze gewesten begrensd door de grenzen der provinciën en Brabant alleen zal in tweeën verdeeld worden. Daarenboven heeft de commissie voor opdracht de bestuurlijke scheiding te bewerken van de Belgische gezagvoerders, waarop de scheiding van de Deutsche gezagvoerders zal volgen. De leiding van dit scheidingswerk berust in handen van den overste van het burgerlijk bestuur. De politieke afdeling werkt in denzelfden zin op alle punten. Daarbij wordt de Raad van Vlaanderen voortdurend geraadpleegd. Bovengenoemde commissie is verdeeld in zes onder-commissiën, die het vraagstuk van de bestuurlijke scheiding der Belgische ministeries van Nijverheid en Arbeid, Kunsten en Wetenschappen, Binnenlandsche zaken, Landbouw en Openbare werken en Financiën moeten voorbereiden. Deze arbeid vordert snel. Naarmate de vordering van het werk het zal toelaten, zullen de Waalsche ministeries overgebracht worden naar Namen, terwijl de Vlaamsche te Brussel zullen blijven. Volgens onze vooruitzichten zal men beginnen met de verplaatsing naar Namen van het Waalsche ministerie van Nijverheid en Arbeid. Van nu af aan worden maatregelen getroffen om lokalen te vinden te Namen. De scheiding der Belgische ministeries zal gevolgd worden door andere scheidingsmaatregelen; vermeld dient vooral de rechterlijke inrichting. Bij de scheiding van de Belgische gezagvoerders zal de benoeming komen van twee Deutsche bestuursoversten voor Vlaanderen en Wallonië en deze benoeming gaat zelfs van nu af aan gedaan worden.

Ik wil noch kan echter niet verduiken dat de uitvoering van de maatregelen voor deze ontworpen Vlaamsche politiek op ernstige moeilijkheden zal stuiten, die een zekere begrenzing zullen stellen aan de verwezenlijking van deze maatregelen zoowel als aan hun duur. Deze moeilijkheden komen deels voort uit de manier waarop de nieuwe Waalsche en Vlaamsche overheden dienen samengesteld. Het valt niet gemakkelijk te bekomen dat de Waalsche hooge ambtenaars, tot dusver aan een ruimer invloedsfeer gewoon, hunne werkzaamheid beperken bij de Waalsche helft en zich metterwoon te Namen vestigen; anderzijds, het aantal Vlamingen, die door hunne studiën en politieke vorming bekwaam genoeg zijn om een leidend post te bekleeden, is gering. Wat het karakter der Vlamingen betreft, mag de uitdrukking worden aangestipt van een hunner activistische leiders, pastoor Domela. Deze zegde in mijn bijzijn : « Door den langen duur hunner politieke onderdrukking en onmondigheid hebben de Vlamingen verleerd hunne meening eerlijk en open uit te spreken. »

Ik wend voortdurend pogingen aan om die moeilijkheden zoo spoedig mogelijk te overwinnen; overeenkomstig mijne herhaalde onderrichtingen, ontbreekt het aan mijne onderhoorigen niet aan ijver om hun werk te bespoedigen. **INDIEN BOVENGEMELDE MOEILIKHEDEN, HETZIJ WEGENS WEERSTAND, HETZIJ WEGENS ONVOLDOENDEN ARBEID VAN DE VLAMINGEN EN VAN HUNNE VERTEGENWOORDIGERS AL TE VER GAAN, DAN ZOU IK VERZAKEN AAN DE MEDEWERKING DER VLAMINGEN OM DE IN VLAANDERENS VORDEEL GETROFFEN MAATREGELLEN TOE TE PASSEN EN IK ZOU ZE EENVOUDIG BIJ BEVEL TOEPASSEN.** » — (*Naast deze woorden schreef de keizer « Ja ».*)

De verwachtingen gekoesterd betreffende de schepping van een van Waalschen invloed bevrijd Vlaanderen, zullen, laten wij het hopen, verwezenlijkt worden en zullen dan zeker de Duitsche belangen dienen. Ik veroorloof mij er echter bij te voegen dat het niet goed zou zijn het van Waalsche overheersching verlorene Vlaanderen aan zijn lot over te laten of nog het te beschouwen als een ruilmiddel (Handelsobject) bij de aanstaande vredesbesprekingen. Indien het Duitsche Rijk niet behoedzaam is, zal het lot van Wallonië dat zijn van een gansch verfranschten vijand van Duitschland. Een Wallonië aan den Franschen invloed weergegeven zal van zelf een werktuig worden van de Engelsche overheersching en tot voorwendsel dienen van Engelsche aanspraken op de Vlaamsche kust. De uitbreiding van het Duitsch gezag en van den Duitschen invloed in Wallonië blijkt mij niet minder belangrijk dan in Vlaanderen. Economisch is Wallonië voor Duitschland meer waard dan Vlaanderen en wel wegens zijne nijverheid, in 't bijzonder door zijne koolmijnen, die ik in volle werking heb gehandhaafd. Zeker, de economische beteekenis van Vlaanderen zal grootelijks toenemen, wanneer de Kempische kolenschatten zullen uitgebaat worden. Daarenboven dient nog aangestipt dat er tusschen Vlamingen en Walen vele economische betrekkingen bestaan die na de scheiding moeten voortduren, wil men niet dat beiden, of tenminste een van

beiden, benadeeld worden. De Waalsche bevolking is gemakkelijker te behandelen en te besturen dan de Vlaamsche. De Vlamingen zijn van natuur zwaarder en meer geneigd tot weerstand. De Walen zijn lichter en indien zij een goed loon hebben, indien zij enkele maatschappelijke voordeelen krijgen, indien zij het leven kunnen genieten, zij zijn gemakkelijk te beheeren. Ingevolge aanzie ik het als een plicht tegenover Uwe Majesteit en tegenover het Vaderland te doen opmerken dat men zorg moet dragen naast een bijzonder Vlaanderen een bijzonder Wallonië te behouden. (*Naast deze woorden schreef de keizer eigenhandig : « Ja. »*)

Mijne Vlaamsche politiek werd menigmaal tegengewerkt of bemmerd door het feit dat mijn gezag niet ver genoeg uitstrekt in het Etappengebied. Het optreden der militaire overheid, wier inzichten ik trouwens geenszins verdenk, zonder voeling met mijne Vlaamsche politiek vooral in het afleveren van passen, is dikwijls zeer noodlottig geweest. Ik zou in staat geweest zijn spoedig de inzichten van Uwe Majesteit inzake Vlaamsch politiek te verwezenlijken indien ik meer gezag had gehad in Oost-Vlaanderen, waar zich de Vlaamsche hoogeschool van Gent bevindt. Dezer dagen greep een gedachtenwisseling plaats tusschen den kwartier-meester-generaal en mijn afgevaardigde. Verschillende wenschen werden er uitgesproken. De kwartier-meester-generaal liet zekere toegevingen vooruitzien en het is te hopen dat deze weldra werkelijkheid zullen zijn. Ik verwacht er den grootsten bijval van.

OVERTUIGD VAN DE GOEDKEURING VAN UWE MAJESTEIT NEEM IK ALS RICHTSNOER VAN MIJNE POLITIEK ZOO IN VLAANDEREN ALS IN WALLONIE, HET DUITSCHE BELANG (het woord « Duitsche » is in den oorspronkelijken tekst onderlijnd N. v. d. S.) EN DIT ZELFS VOOR HET GEVAL DAT IK DIT DUITSCHE BELANG SLECHTS ZOU KUNNEN VERZEKEREN TEGEN HET VERZET IN VAN DE TWEE GEDEELTEN DER BEVOLKING. (*De keizer schreef hiernaast weer : « Ja. »*)

De Vlamingen hebben voor hunne toekomst breede vooruitzichten, die in werkelijkheid uitkomen op hunne volledige onafhankelijkheid; de Walen houden vast aan het verleden en vragen slechts den terugkeer van hunne overheersching over de Vlamingen. Maar buiten deze verschillende strekkingen van de Vlamingen en de Walen, bestaan er bij beide volkeren bijzondere verlangens die slechts zullen mogen verwezenlijkt worden indien zij niet strijdig zijn met de Deutsche belangen. Het Duitsch belang moet vóór alles gaan wanneer het Antwerpen betreft. Antwerpen met zijne handels-haven zal slechts nuttig zijn voor Duitschland zoowel als voor Vlaanderen en Wallonië wanneer het totaal bevrijd is van Franschen en Engelschen invloed om uitsluitend in Duitschlands handen over te gaan (*Nota van den Keizer : « Ja. »*) Ik veroorloof mij aan Uwe Majesteit den Hamburgschen senator Sthamer aan te duiden als een grondig kenner van den toestand te Antwerpen; hij is voorzitter geweest van het burgerlijk bestuur van Antwerpen en is voor het oogenblik bestuurder van de Economisch Centrale Berlijn voor den overgang van den staat van Oorlog tot den vrede-toestand.

Ik kan niet sluiten zonder eerbiedig aan Uwe Majesteit te doen opmerken, dat de verzekeringen welke ik tot nogtoe aan de Vlamingen heb gegeven en de beschermingsmaatregelen die door mij op bevel van Uwe Majesteit werden getroffen, aan het Duitsche rijk den plicht opleggen **OOK NA DEN OORLOG UW BESCHERMENDE HAND UIT TE STREKKEN OVER DE BEIDE GEDEELTEN VAN DIT LAND.** *Slechts indien Duitsche macht en Duitsche invloed op politiek, economisch en militair gebied blijven heerschen in Vlaanderen en Wallonië, zal het Vaderland eenig nut kunnen trekken uit de bedrijvigheid die hier aan den dag werd gelegd en zullen de twee gedeelten van België in vrede en veiligheid de vruchten kunnen genieten van de weldaden, welke zij aan Uwe Majesteit verschuldigd zijn.*

Ik blijf met den diepsten eerbied Uwer Majesteit onderdanigste dienaar.

(Get.) FREIHERR VON BISSING.
Generaloberst.

En zeggen dat Raf. Verhulst (Luc), de hoofdredacteur van het *Vlaamsche Nieuws* durfde schrijven dat later Leopold III, de toekomstige koning van België, eerbiedig het standbeeld van von Bissing zou gaan groeten!...

« Bijzonder hevig waren hunne aanvallen (« van de Franskiljonische Vlamingen » en van de Walen N. v. d. S.) tegen de uitvoering van de bestuurlijke scheiding van Vlaanderen en Wallonië, omdat zij daarin — *met reden* — den genadeslag zagen voor den unitairen en centralistischen Belgischen Staat.. Deze aanvallen bewijzen ten overvloede dat, dank aan de bestuurlijke scheiding, de levenszenuw van het vroegere Bondsgenootsgezinde België, getroffen werd ». (Verslag van Generaal-Gouverneur von Falkenhausen, Februari-Augustus 1917.)

Samenvatting (door den Duitschen algemeenen Staf) van eene studie over de « Flamenpolitiek » getiteld « *De oorzaken van de mislukking der Duitsche politiek in België* ». (Op het einde heb ik om nog nauwkeuriger te zijn den oorspronkelijken tekst gegeven in plaats van de samenvatting. N. v. d. S.)

Uittreksel uit : **DE OORZAKEN VAN DE MISLUKKING DER DUISCHHE POLITIEK IN BELGIE** (verzonden door Staatssecretaris von Lindequist. STRIKT GEHEIM.)

Volledige onbekendheid met de Belgische zeden, zoo vanwege het Duitsche volk als van de krijgsoverheid.

De Vlaamsche politiek van von Bissing : geen verzoeningspolitiek, maar eene krachtdadige « Realpolitiek ».

HOOFDGEDACHTEN : DE DUISCHGEZINDE VLAMINGEN ZOODANIG COMPROMETTEEREN, HEN TIJDENS DEN OORLOG ZOODANIG VAN ONS AFHANKELIJK MAKEN dat zij na den vrede

onmogelijk kunnen achteruitdeinzen; terzelfdertijd trachten hun de politieke leiding van hun volk in handen te geven.

Von Bissing is altijd van meening geweest dat het Duitsche rijk gansch België moest behouden.

Von Bissing heeft zich slechts stilaan laten bekeeren tot de bestuurlijke scheiding. Zijn verzet steunde op volgende redenen :

Wallonië is door natuurlijke omstandigheden een soort kolonie voor Noord-België want het heeft het overwicht noodig der geboorten in Vlaanderen.

Indien men op redematige wijze de Vlaamsche inwijking bevordert, zal Wallonië tusschen dit en honderd jaar heel en gansch vervlaamscht zijn.

Een ander gevolg van de onbekendheid met den toestand in Vlaanderen is de verkeerde houding van de Duitsche ambtenaren en officieren tegenover de Duitschgezinde Vlamingen. Thans nog overheerscht hier de gedachte dat de Duitschgezinde Vlaming ons niet imponeert, degene die aan zijn Koning ontrouw wordt is schuldig aan hoogverraad. De Duitsche ambtenaren begrijpen niet genoeg dat de Vlamingen die behooren tot een naar Frankrijk georienteerden Staat aanze vijanden zijn. Aan dit volk onze geestesgesteldheid betreffende de trouw aan den Koning toedichten is verkeerd en onaannemelijk. Een gevolg van die dwaling is de vijandige houding van het IVe legerkorps. Majoor Heitz, Elzasser van geboorte, is nog te Gent en heeft zeer nauwe betrekkingen met verschillende groepen, alle Duitschvijandig.

De Vlamingen zijn kinderen op politiek gebied, onbekwaam zichzelf te besturen. Zij weten het en voelen dat tenminste gedurende de eerste jaren, zooniet gedurende de eerste tientallen jaren, het patriarkaal regiem alléén bij hunne politieke vrijheid kan passen. De haat van het Vlaamsche volk en van de katholieken tegen het parlementair regiem wiens bedorvenheid zij grondig hebben kunnen waarnemen komt ons wonderwel van pas. De Vlaamsche katholieken, de meest verkleefde zonen van de kerk, spreken met verkropte woede over hunne regeering, sedert 1883 aan het bewind, omdat zij steeds op het kritieke oogenblik de belangen der Vlamingen heeft verwaarloosd.

De liberalen van het doctrinair juk bevrijd oordeelen dat het voor het oogenblik slecht zou zijn een Parlement te schenken aan het Vlaamsche volk. Zoo stelde een liberaal lid van de balie, een der vurigste Duitschgezinde Flaminganten een soort bestendige afvaardiging of provincieraad voor gelijk de « Landtage van de Pruisische provinciën » maar geen parlement.

Ondanks hun harde koppen zijn de Vlamingen gemakkelijk te regeeren, want hier beter dan nergens kan de leuze toegepast worden : *divide et impera*. Het Germaansche particularisme schijnt hier tot het uiterste gedreven. Dit is de keerzijde van de artistieke maar individualistische natuur der Vlamingen.

Onder « vrijheid » verstaat de Vlaming het recht zijn eigen leven te leven, zijne taal te spreken en te schrijven en eindelijk toegelaten te worden tot de Staatsambten. Sedert Karel V is het volk gewend

aan eene sterkere uitheemsche overheersching. Degene die spreekt over verzet tegen een toekomstig Duitsch protectoraat kent het Vlaamsch karakter niet. Indien men aan het Vlaamsch volk zijn gebruiken laat, indien men het zooveel mogelijk vrijwaart tegen politiematregelen, dan zal het zich het best bevinden onder een noodzakelijk krachtadig regiem, door rechtvaardigheid en vaderlijke goedheid onderscheiden.

Van dit standpunt uit zal wijlen generaal von Bissing het voorbeeld blijven van al de toekomstige goeverneurs van Vlaanderen.

WAT DE OP 4 AUGUSTUS 1914 DOOR DEN MAN VAN DEN « FETZEN PAPIER » (VODJE PAPIER) AFGELEGDE BELOFTE BETEEKENDE : « ZIJ ZULLEN HET ONGELIJK AAN BELGIE AANGEDAAN HERSTELLEN. »

HINDENBURG BEKENT DE DUITSCHE ONDERRICHTINGEN VOOR HET SCHRIKBEWIND EN DE PLUNDERING IN BELGIE.

Brief (7 Maart) van *M. Von Bethmann-Hollweg* aan generaal-opperbevelhebber *Hindenburg* over de Flamenpolitik teneinde voor deze de medewerking van den algemeenen staf te bekomen.

DE RIJKSKANSELIER

Berlijn, 7 Maart 1917.
17022 P.

Zooals gij weet, Excellentie, heb ik op 3 Maart van dit jaar eene afvaardiging ontvangen van den Raad van Vlaanderen, op 4 Februari 1917, door de activistische groepen gesticht en, met toestemming van zijne Majesteit den Keizer, heb ik hun, in antwoord op hunne hierbijgevoegde aanspraak, verklaard dat de politiek sedert lang door den goeverneur-generaal met mijne instemming gevoerd, krachtadig zal worden doorgezet teneinde eene groote onafhankelijkheid voor Vlaanderen te bereiken en dat men reeds tijdens de bezetting de bestuurlijke scheiding zal verwezenlijken; de taalgrens moet zoo mogelijk de werkelijke grens worden tusschen twee gewesten door één enkelen goeverneur beheerd, maar met twee verschillende besturen.

De Duitse belangen, welke wij met deze politiek nastreven liggen klaar voor de hand. BELGIE'S LOT HANGT AF VAN DE EINDZEGE VAN ONZE WAPENEN. Wat er ook gebeure, een België wiens innerlijke inrichting gescheiden is en wiens Vlaamsche meerderheid verlost is van de overheersching van de Waalsche minderheid, naar Frankrijk gericht, zal gemakkelijk dienstbaar kunnen gemaakt worden aan de Duitse belangen dan de Belgische Staat, zooals hij thans ingericht is. Dit doel zal des te spoediger kunnen bereikt worden, zoo wij de Vlamingen op onzen kant krijgen, enz...

(Get.) VON BETHMANN-HOLLWEG.

Aan den Stafoverste van het Veldleger

den Heer Generaal-Veldmaarschalk

VON HINDENBURG, Excellentie,

Groot Hoofdkwartier.

Hindenburg antwoordde, 11 Maart, op dezen brief met een telegram, waarvan het slot hier volgt (Gen. Qu., n° 632 Geheim) :

Het spreekt vanzelf dat ik Uwe Excellentie loyaal zal steunen in de Vlaamsche politiek door den Keizer goedgekeurd en den gouverneur-generaal in dezen gevolgd, zooals ik aan den gezant von der Lancken heb uitgelegd.

De thans opnieuw opgeworpen vraag : hoe België te dwingen voor een grooter deel tusschen te komen in de kosten van den oorlog zou wellicht moeten verdaagd worden tot na de instelling van 's lands nieuwe inrichting.

Na deze belofte aan de Vlamingen kan ik het standpunt niet meer handhaven **DAT WIJ IN DE UITBUITING VAN BELGIE ZOO VER MOETEN GAAN DAT DE VREDESNOOD GEWELDIG UITBREEKT ONDER DE BELGISCHE BEVOLKING.**

Niettemin moet België economisch zwakker gemaakt worden dan Duitschland. Het is slechts dan dat wij het economisch van ons afhankelijk zullen kunnen maken.

(Get.) VON HINDENBURG.

België moest dus gemarteld worden totdat het teenemaal teneinde was, totdat het volk radeloos van ellende opstond en zich aan de voeten van den beul neerwierp! Dit is de bekentenis, dit is de tegenhanger van de moorderijen en de brandstichtingen van Visé, Andenne, Tamines, Leuven, Aerschot, enz.; het doel was hetzelfde en dit alles was trouwens voorzien geworden door de Deutsche « militaire filosofen » gelijk generaal von Bernhardi :

Ziedaar **DUITSCHTE WAARHEID!**

Zal men nu nog 94 geleerden vinden om te zeggen : « **ES IST NICHT WAHR** »?...

Men vergelijkte met het bovenstaande die uittreksels van de notas opgeteekend door M. von Schwartzkoppen bij eene bespreking in het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, op 20 Februari 1917 :

« De vertegenwoordiger van den minister van oorlog deed opmerken dat de meening uitgesproken door den Staf, meening naar wier aanleiding de commissie werd bijeengeroepen, blijk gaf van het bestaan van eene andere opvatting, namelijk : **DAT BELGIE DE HARDHEID VAN DEN OORLOG MOEST ONDERVINDEN.** Men antwoordde dat de rijkskanselier nooit deze zienswijze had goedgekeurd en dat hij ze thans nog niet goedkeurde. »

Ongelukkig voor ons was het niet de kleinmoedige kanselier die de legers aanvoerde en de « noodwendigheden van den oorlog » vaststelde, maar wel degenen die wilden **DAT BELGIE DE HARDHEID VAN DEN OORLOG ONDERVOND.**

RUDIGER

Flamenpolitik

Een « Front » aanval.

RUDIGER. — FLAMENPOLITIK

1922